

SÈRIE 3

EXERCICI 1

Els afusellaments del 3 de maig, de Francisco de Goya

[5 punts]

a)

[1 punt]

- Existència de quatre blocs, encara que no estiguin explicitats com a tals: fitxa tècnica (no cal desenvolupar-la, només detallar-la), context històric, anàlisi formal i estilística i interpretació conceptual.

[0,50 punts]

- En funció del grau de detall i correcció

[0,50 punts]

b)

[4 punts]

Datació: 1814 [s'admet primer terç del segle XX, o primer quart del segle XIX o principis del segle XIX].

[0,20 punts]

Context històric i cultural:

- Enderrocament de l'Antic Règim a molts països europeus. Naixement d'una consciència nacional a Europa i Amèrica.
- Inici de l'era contemporània.
- Independència dels Estats Units d'Amèrica.
- Revolució Francesa.
- Revolució industrial.
- Irrupció de la Il·lustració a Espanya.
- Guerra del Francès.

- Regnat de Ferran VII.
- Del Neoclassicisme al Romanticisme.
- Singularitat de Goya: pintor de cort, cronista de la guerra (sèrie dels *Desastres...*), irrupció de la subjectivitat, reivindicació de la llibertat artística dins i fora de l'Acadèmia de Belles Arts.

[4 ítems correctes: 0,80 punts]

Lectura formal i anàlisi estilística [2 punts]

Característiques formals:

- Pintura a l'oli sobre tela de gran format.
- Predomini del color sobre la llum. Tonalitat fosca excepte en el focus principal.
- Ús intencionat de la llum.
- Pinzellada desfeta, esbossada.
- Construcció de la profunditat per mitjà de dues línies diagonals. Detallar-les.
- Assenyalar el protagonisme compositiu a través de les mirades i de la llum.
- La distribució dels diferents grups de personatges.
- Expressionisme dels personatges a través de la seva gesticulació.
- Voluntat de transmetre una escena dramàtica i macabra.
- Un moviment implícit.

Antecedents i influències:

- Influència de la pintura espanyola del segle XVII: Velázquez (*La rendició de Breda*).
- Influència en la pintura del Realisme francès.
- Repercussió en la pintura d'història del segle XIX a Espanya.
- Se solen citar *L'afusellament de Maximilià*, de Manet, i *La matança de Corea*, de Pablo Picasso.

[7 ítems correctes: 1,75 punts]

Estil: Romanticisme. Goyesc (classificació complexa).

[0,25 punts]

Interpretació conceptual: tema i significats [1 punt]

Tema:

- Pintura d'història. Explicar el fet coetani al pintor que es representa.
- Establir la relació amb *La càrrega dels mamelucs*.

[0,50 punts]

Significat, lectures:

- Un testimoni antibel·licista. La follia de la violència. La crueltat de la guerra. L'inconformisme i la denúncia davant la barbàrie i la irracionalitat.
- Un clam als principis de llibertat i una condemna a l'opressió i la injustícia.
- El poble com a protagonista de la història.

[0,50 punts]

EXERCICI 2

El Palau de la Música Catalana, de Lluís Domènech i Montaner

[5 punts]

a)

[1 punt]

- Existència de quatre blocs, encara que no estiguin explicitats com a tals: fitxa tècnica (no cal desenvolupar-la, només detallar-la), context històric, anàlisi formal i estilística i interpretació conceptual.

[0,50 punts]

- En funció del grau de detall i correcció.

[0,50 punts]

b)

[4 punts]

Datació: 1905-1908 [s'admet principis del segle XX, primer quart del segle XIX o primer terç del segle XX].

[0,20 punts]

Context històric i cultural:

- En l'àmbit polític: kàiser Guillem II d'Alemanya, reina Victòria d'Anglaterra i Eduard VII, III República a França i, a Espanya, regència de M. Cristina i regnat d'Alfons XIII.
- Segona revolució industrial (nous mitjans de transport, nous motors...) amb l'aparició de potències extraeuropees, com els Estats Units i el Japó.
- Pèrdues colonials d'Espanya (Cuba, 1898).
- Auge de la burgesia a Europa i revolucions i conflictivitat obrera.
- París com a centre de la creació artística occidental.
- Desenvolupament de la cultura del lleure entre la burgesia: hipòdroms, òpera, passejos urbans...
- Catalunya: el motor industrial d'Espanya (trens i vapors).
- Catalanisme polític. Moviment obrer i anarquisme.

- Generació literària del 98 i Modernisme.

[4 ítems correctes: 0,80 punts]

Descripció de la planta i de l'alçat de l'edifici [2 punts]

- A l'origen era un edifici cantoner dividit en dos cossos: cantonada i lateral. Va ser ampliat per l'arquitecte Òscar Tusquets a la dècada dels anys vuitanta del segle XX amb la incorporació de l'antic solar de l'església de Sant Francesc. L'espai del claustre d'aquest complex religiós havia estat prèviament usat per Domènech i Montaner per alçar-hi l'edifici del Palau de la Música.
- Ús d'una estructura metàl·lica que permet la planta lliure, amb les voltes catalanes de maó al perímetre.
- Les parets exteriors són de maó vist vermell i estan ricament decorades amb arts aplicades: mosaic, pedra artificial, ferro forjat...
- La planta baixa està dividida en vestíbul (on se situen a banda i banda les escales monumentals d'accés a la sala de concerts), el cafè, les oficines actuals i les sales d'assaig. L'auditori es troba a la primera planta, dividit en sales (platea i llotges) i escenari. La segona planta és també auditori, com la tercera.
- La planta superior és il·luminada per finestrals amb vitralls policroms.
- La coberta és plana amb l'obertura d'una lluernia (claraboia) de forma rectangular i volum capritxós.
- La façana principal es troba a l'angle, cosa que en dificulta la visió, i disposa d'un porxo amb columnes, recobertes amb mosaics. Hi destaquen novament els motius decoratius i simbòlics fets amb diverses arts aplicades.
- Barreja de tradició i modernitat pròpia del Modernisme.
- Lluís Domènech i Montaner definit com un director orquestra enmig d'industrials i artesans.
- Una obra global – art total.
- Cert *horror vacui* a causa de la profusió decorativa.
- Unitat aconseguida per mitjà de la decoració.

Influències i fortuna:

- Influència de l'arquitectura del ferro, de l'art gòtic i de l'anomenat art mudèjar.
- Repercussió en els modernistes de la segona generació i en el desenvolupament de les arts aplicades.

[7 ítems correctes: 1,75 punts]

Estil: Modernisme.

[0,25 punts]

Tema i interpretació conceptual

[1 punt]

Funció:

- Seu de l'Orfeó Català, fundat el 1891 per Lluís Millet i Amadeu Vives. Avui encara és la seu de l'Orfeó, així com sala de concerts.
- Reivindicació de la cultura popular catalana.

[0,50 punts]

Significació:

- Símbol de la puixança de Catalunya a l'època del catalanisme polític. Es tracta d'una construcció finançada per industrials catalans.
- Símbol del catalanisme polític i cultural.

[0,50 punts]

EXERCICI 3

Retrat d'August de Prima Porta

[5 punts]

a)

[1 punt]

Datació:

- Inici de l'època imperial romana, segle I aC – segle I dC [s'admet primera meitat del segle I aC].
- Es tracta d'una còpia romana de ca. 14 dC, sobre un original de bronze de ca. 20 aC.

[0,20 punts]

Context històric i cultural:

- Període de l'alt Imperi romà. Època d'August. Imperi dividit en províncies.
- La política de la *pax romana*, després d'un període de llargues guerres.
- Culturalment, és el període de la romanització, de l'expansió del dret romà, de l'urbanisme, de les infraestructures...
- Interès de Roma per la cultura i l'art dels grecs (traduccions, trasllats d'artistes, còpies d'art...).
- Grans literats llatins: Horaci, Ovidi, Virgili.

[4 ítems correctes, màxima puntuació: 0,80 punts]

b)

[1 punt]

Estil: Romà imperial.

[0,25 punts]

Característiques de l'escultura grega arcaica:

- Rigidesa, frontalitat, esquematisme...
- Hieratisme (figures sense expressió).
- Ulls ametllats.
- Detallisme en el tractament dels vestits i dels pentinats.
- Talla de marbre i pedra.
- Una de les cames avançada.
- Influència de l'estatuària egípcia.
- Els tipus bàsics són els *kouroi* (homes) i les *korai* (dones).

[0,25 punts x 3]

c)

[1 punt]

- Escultura exempta.
- Talla de marbre.
- Figura masculina dempeus.
- Descalça, però vestida amb *paludamentum* (capa) i cuirassa.
- Posició de la figura dempeus en *contrapposto*.
- Treball realista al rostre i la indumentària. Una certa idealització, també.
- Presència d'una figura infantil a la base (inexistent en la versió de bronze), que estableix l'escultura.

[0,20 punts x 5]

d)

[1 punt]

- Funció propagandística de l'emperador, de l'imperi i de la *pax romana*.
- Representa l'emperador August amb indumentària militar.
- A la cuirassa hi ha representats temes al·lusius a August com a governant i militar (pacificació de la Gàl·lia i Hispània), els déus protectors de la casa de l'emperador (Diana i Apol·lo), la figura del seu fillastre i successor, Tiberi.
- La representació de l'emperador descalça en la versió en marbre s'interpreta com una referència a la divinització.
- També, la figura infantil de Cupido i el dofí es relacionen amb el caràcter diví del Cèsar.

[0,25 punts]

[0,75 punts]

e)

[1 punt]

- El Partenó és un temple que consta de pronaos, naos i opistòdom.

[1 punt]

EXERCICI 4

Pintures de la capella dels Scrovegni o de l'Arena, de Giotto de Bondone

[5 punts]

a)

[1 punt]

Datació:

- 1304-1306 [s'admet principis del segle XIV o primera meitat del segle XIV].

[0,20 punts]

Context històric i cultural:

- Croades i peregrinacions van reactivar les rutes de comerç marítim i terrestre.
- Desenvolupament dels ordes mendicants (franciscans i dominicans) i fundació de les universitats.
- Desenvolupament urbanístic de les ciutats italianes i del nord d'Europa.
- El sector terciari comença a ocupar llocs de rellevància política local.
- L'inici de l'humanisme a Itàlia.
- Giotto: formació i trajectòria artística. Representant del primer estil florentí.

[4 ítems correctes, màxima puntuació: 0,80 punts]

b)

[1 punt]

Estil: Gòtic. Gòtic lineal. Gòtic italianitzant. Trecento.

[0,25 punts]

Tipologies de l'arquitectura gòtica:

- Llotja
- Catedral
- Convent de mendicants: franciscans / dominicans
- Palau
- Pont

[3 ítems: 0,75 punts]

c)

[1 punt]

- Pintura de subjecció mural. Pintura mural.
- Naturalisme. Observació de la realitat per a representar-la.
- Predomini de la línia o del dibuix. Linealitat.
- Creació del volum de les figures a través de gradacions tonals en el color.
- Introducció del paisatge (roques, arbres, plantes...).
- Ficcio de la profunditat —tridimensionalitat— per mitjà d'arquitectures i roques.
- Voluntat comunicativa de les figures a partir de les mirades i els gestos: la retòrica del gest.
- Abandonament de les receptes abstractes del bizantinisme.
- Eliminació dels fons daurats (el pa d'or).
- Humanisme, quotidianitat en el tractament de les escenes religioses.

[0,20 punts x 5]

d)

[1 punt]

Funció:

- Espai religiós. Pregària i litúrgia.

[0,50 punts]

Intencionalitat:

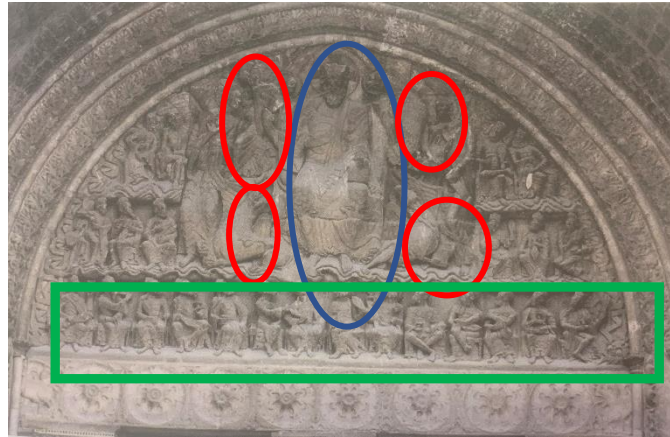
- El comitent és Enrico Scrovegni, que es representa agenollat i pregant, tipologia de donat, a la capçalera.
- Expirar el possible pecat d'usura del seu pare.

[0,50 punts]

e)

[1 punt]

[0,33 x 3 punts]

- Blau: Maiestas Domini
- Vermell: Tetramorf
- Verd: ancians de l'Apocalipsi

EXERCICI 5

Palau i jardins de Versailles, de Le Vau, Hardouin-Mansart i Le Nôtre

[5 punts]

a)

[1 punt]

Datació:

- 1661-1678, Le Vau. 1678-1719, Hardouin-Mansart.
- S'admet segona meitat del segle XVII o darrer terç del segle XVII.

[0,20 punts]

Context històric i cultural:

- L'Europa de les monarquies absolutes. Consolidació dels territoris protestants i catòlics. La guerra dels Trenta Anys. Inici de la davallada de l'Imperi espanyol respecte a França i Anglaterra.
- França crea un estat absolutista centrat en el poder del rei sota el lema «L'Estat soc jo», paraules de Lluís XIV.
- Racionalisme francès amb Descartes.
- Segle d'or de la literatura en molts països europeus: França (Corneille...), Anglaterra (Shakespeare, Milton...), Espanya (Góngora, Lope de Vega, Quevedo...).
- El segle XVIII va comportar un canvi de dinastia a Espanya, amb la consolidació, a partir de Felip V, dels Borbó francesos en lloc dels Habsburg.
- Inici del moviment de l'enciclopedisme.

[4 ítems correctes, màxima puntuació: 0,80 punts]

b)

[1 punt]

Estil:

- Estil: Art del Barroc. Classicisme barroc.

[0,20 punts]

Quatre característiques de l'arquitectura del Renaixement:

- Aproximació teòrica i intel·lectual a l'arquitectura. Recuperació del tractat de Vitruvi.
- Antropocentrisme (l'home com a microcosmos referencial).
- Recuperació del llenguatge arquitectònic de l'Antiguitat (columnes, entaulaments, ordres arquitectònics, voltes, motius decoratius).
- Preferència per les plantes centralitzades inspirades en formes geomètriques simples.
- Alçats amb arcs de mig punt i cúpules.
- Concepció racionalista de l'espai.

[0,20 x 4 punts]

c)

[1 punt]

- Ampliació d'un nucli primitiu.
- La façana principal està orientada cap a la ciutat, i la posterior, cap als jardins.
- Existència de tres eixos viaris, en forma de trident, que enllacen el palau amb la ciutat.
- Construcció dels dos cossos laterals a partir del nucli primitiu i en fases successives.
- Es tracta d'un edifici monumental amb més de 600 m de longitud d'extrem a extrem.
- Estructura en alçària de tres nivells: basament, cos principal i àtic.
- Ús de pilastres i columnes jòniques d'ordre gegant en l'articulació de la façana.
- Es trenca la monotonia de la façana gràcies a un enginyós sistema d'entrants i sortints que contraresten l'horitzontalitat del conjunt i aporten ritme i moviment.
- L'interior està articulat a partir d'una escala construïda al cos central del palau i que distribueix les habitacions del rei i de la reina.
- A la façana posterior hi ha la Galeria dels Miralls, amb grans finestrals que donen al jardí. Espai sumptuós a causa de la decoració amb miralls i pintures.
- També a l'interior destaca la capella reial.
- Les sales de l'interior es disposen en filera.
- El projecte dels jardins correspon a Le Nôtre i es caracteritza per la manipulació de la natura amb criteris geomètrics, amb la voluntat de transmetre la idea

d'ordre i d'infinít. Una escola paisatgística pròpia de França que contrasta amb l'anglesa.

- Els jardins són plens de canals i llacs amb grups escultòrics de tècniques i temàtiques variades

Influències i repercussió:

- Existència d'un precedent en el palau de Vaux-le-Vicomte.
- Model per seguir a França tant des del punt de vista arquitectònic com paisatgístic.

[0,20 punts x 5]

d)

[1 punt]

Funció:

- Residència de Lluís XIV i seu de la cort francesa.
- L'ala esquerra del palau era destinada a la residència de prínceps i nobles. L'ala dreta fou concebuda per les oficines dels diferents ministeris, el de guerra, economia...
- Edifici construït d'acord amb la concepció que el rei tenia de si mateix, creient-se de naturalesa divina, la reencarnació de la divinitat Sol o Apol·lo.

[0,50 punts]

Significació:

- Voluntat d'allunyar-se de la capital, París, i d'aïllar la Corona de l'oligarquia urbana.
- Propaganda del poder i de la sobirania de Lluís XIV.
- Símbol de la monarquia absoluta.

[0,50 punts]

e)

[1 punt]

Ordenació:

(1): Botticelli. (2): Ticià. (3): Rubens.

[0,50 punts]

Reflexió personal:

- Algunes propostes: la nuesa va associada a la mitologia; la recerca d'un erotisme amb l'excusa que proporciona la mitologia clàssica; obres encarregades i dirigides a una audiència masculina; la construcció d'un cànon de bellesa femenina a través de la mirada masculina.

[0,50 punts]